

MOBILITET I DANSKE KOMMUNER

Inspiration og resultater fra
Danmarks største mobilitetsprojekt Formel M

FORORD

Med denne folder bevæger du dig ind i et univers, der handler om at planlægge og udvikle en effektiv og bæredygtig transport, så vi sikrer optimal mobilitet for borgerne.

Du er sikkert ansat i en kommune som trafikplanlægger, klimakoordinator, byplanlægger eller er interesseret i transport og mobilitet. Du kan bruge denne folder til at få inspiration til mobilitetsplanlægning. Måske er det et nyt univers for dig – eller også har du allerede taget

de første skridt til en mobilitetsplan for din kommune. Folderen vil inspirere dig til arbejdet og give dig konkrete resultater, som du kan underbygge dine initiativer med.

Folderen er udarbejdet i mobilitetsprojektet Formel M, som i perioden 2011-2014 har arbejdet med at forankre mobilitetsplanlægning kommunalt i Danmark og skabt markante resultater, som du kan læse mere om i denne folder.

INDHOLD

Hvad er mobilitetsplanlægning?	3
Hvorfor planlægge mobiliteten i din kommune?	4
Vi vil ikke ud af bilerne!	6
Pendlerne valgte frivilligt bilen fra i Formel M	8
Mobilitet til gavn for os alle	10
Mobilitetsplanlægning øger tilgængeligheden	10
Mobilitetsplanlægning fremmer sundheden	11
Mobilitetsplanlægning afhjælper lokal trængsel	12
Mobilitetsplanlægning er god økonomi	13
Mobilitetsplanlægning giver grøn vækst	14
Mobilitetsplanlægning reducerer klimapåvirkningen	15
Kom godt i gang med at planlægge mobiliteten	16
Materialer udviklet i Formel M	18

VISIONEN OM FREMTIDENS MOBILIST

Mobilisten er fleksibel i sit valg af transport afhængig af, hvad dagen indeholder. Mobilisten holder sig opdateret om transportmuligheder via elektroniske medier og vælger sin rejse undervejs.

Rejsetid er kvalitets-tid, der bliver brugt på aktiviteter, som har betydning for mobilisten. Det kan være at holde sig opdateret på sociale medier og nyheder, arbejde eller bare slappe af med musik i ørerne. På den måde handler transport for mobilisten om mere end at komme fra a til b.

HVAD ER MOBILITETSPLANLÆGNING?

Alt for mange mennesker kører hver dag alene i bil til og fra job. Det har en række negative konsekvenser som trængsel, klimabelastning og livsstilsygdomme. Tiltag over for bilismen som p-afgifter og trængselsring møder ofte modstand. Derfor er der brug for nye løsninger. Og her er mobilitetsplanlægning en tilgang, som har stort potentiale.

Målet med mobilitetsplanlægning – eller Mobility Management - er at udvikle en effektiv og bæredygtig transport, der kan nedbringe trængsel og øge den enkeltes mobilitet. Det gøres gennem kommunikation, adfærdspåvirkning, samarbejde og inddragelse.

Tilgangen fokuserer på den enkelte trafikanter og arbejder med tre strategier. Det handler om

1. at undgå transport,
2. at ændre valg af transportform og
3. at bruge mere energieffektive transportmidler.

Mobilitetsplanlægning tager udgangspunkt i den eksisterende infrastruktur og lokale forhold. Her tænkes der på tværs af transportformerne, og Mobilisten tilgodeses.

HVORFOR PLANLÆGGE MOBILITETEN I DIN KOMMUNE?

Kommuner møder i stigende grad krav om god tilgængelighed og mobilitet af deres borgere og virksomheder. Mobilitetsplanlægning er et supplement til de værktøjer, kommuner ellers har til at løse lokale, trafikale udfordringer.

God mobilitet ses som en forudsætning for vækst og beskæftigelse. Det giver nye udfordringer i den kommunale byudvikling, der skal understøtte et attraktivt liv for borgere og skabe bæredygtige rammer for kommunens arbejdspladser.

MOBILITET OG SAMARBEJDE GÅR HÅND I HÅND

Med mobilitetsplanlægning øges tilgængeligheden for medarbejdere, kunder og leverandører på arbejdspladser i kommunen og for de borgere, som pendler i, ind eller ud af kommunen. Mobilitetsplanlægning medfører andre gevinster som færre lokale trængselsproblemer, bedre sundhed og en mere attraktiv kommune for bosætning og erhverv.

For at gennemføre mobilitetsplanlægning på offentlige og private arbejdspladser kan kommune og virksomheder gå sammen med trafikalselskaber og private transportudbydere. Sammen kan de lave tiltag, der gør det mere attraktivt for medarbejderne at vælge grønnere og sundere alternativer til at køre alene i bil.

Kommunen får en positiv og konstruktiv dialog med virksomhederne, som med fordel kan samles i et erhvervsnetværk. Samarbejdet fremmer mulighederne for grøn vækst i kommunen.

MOBILITETSPLANLÆGNING STARTER I KOMMUNEN

Mobilitetsplanlægning foregår også internt i kommunen. For medarbejdernes transport i arbejdstiden kan brugen af kommunens vognpark effektiviseres, og der kan indføres retningslinjer for tjenesterejser. Vognparken kan baseres på el og suppleres med cykler og scootere, og brændstoføkonomien kan optimeres ved at forbedre medarbejdernes køreteknik. Endelig kan rejser undgås ved at bruge webmøder.

Mobilitetsplanlægning øger tilgængeligheden for medarbejderne. Medarbejderne får flere muligheder for at komme til og fra arbejde via bedre information om transportmulighederne og et bredere udbud af forskellige transportformer som samkørsel, kollektiv transport og cykling. Eller ved slet ikke at rejse, fordi der er mulighed for hjemmearbejde.

”

Birgitte Jacobsen,
Projektleder
Greve Kommune

Mobility Management har vist sig at være et nyttigt redskab til at nå kommunens klimamål. Og temaet hænger også godt sammen med kommunens øvrige dagsordener om sundhedsfremme og en helhedsorienteret byudvikling.

VI VIL IKKE UD AF BILERNE!

Jo – vi skal bare hjælpes lidt på vej. Det viser resultaterne fra det tre-årige mobilitetsprojekt Formel M. Her har tre hospitaler, 10 kommuner, 70 virksomheder og to regioner arbejdet med at gøre det lettere for medarbejdere at vælge grønnere transportformer.

Gennem planlægning af mobilitet i lokalområder og en række tiltag på arbejdspladserne, som elcykler, cykelværksteder, flere busafgange og skattefrit kort til offentlig transport, har indsatsen i Formel M resulteret i at flere cykler og tager den kollektive trafik. Og færre tager bilen.

Arbejdspladserne i Formel M har skabt CO₂-reduktioner fra transporten på op til 10 procent. Kommunerne har i gennemsnit reduceret deres CO₂-udledning fra medarbejdernes transport med 10 procent, hospitalerne med syv procent og virksomhederne med fire procent.

Foruden CO₂-reduktionerne har planlægning af mobilitet en række andre samfundsmæssige effekter som påvirker sundhed, tilgængelighed, økonomi, grøn vækst og lokal trængsel.

OM FORMEL M

Formel M er et offentligt-privat innovationsprojekt, der gennem tre år har arbejdet for at fremme bæredygtige transportvaner.

PARTNERE I FORMEL M

Albertslund, Allerød, Ballerup, Fredericia, Greve, Herlev, København, Middelfart, Roskilde og Aarhus kommuner, Glostrup, Herlev, Bispebjerg-Frederiksberg Hospitaler, Tetraplan, Veksø Mobility, Roskilde Universitet, DTU, Aalborg Universitet, Rejseplanen, Movia, S-tog, Danske Regioner, KL, Region Syddanmark, Trekantområdet, Vestegnsamarbejdet, Miljøpunkt Amager og Gate 21. Leadpartner: Ballerup Kommune.

FINANSIERING

20 millioner kroner, hvoraf Trafikstyrelsen og Region Hovedstaden har støttet med i alt 13,1 millioner kroner. Det resterende beløb er finansieret via medarbejdertimer hos projektets partnere.

VARIGHED

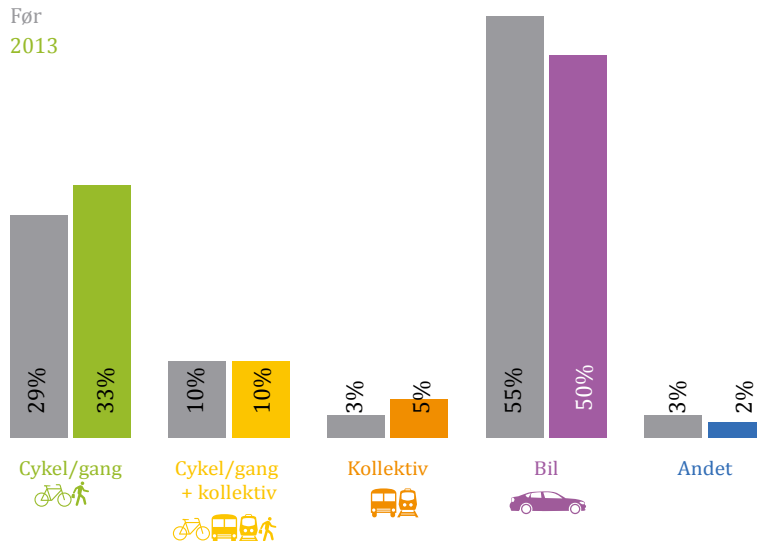
Projektet har varet i tre år og er afsluttet i juni 2014.

Partnerskabsorganisationen Gate 21 arbejder på at skabe nye projekter, der bygger videre på Formel M's resultater og skaber endnu flere bæredygtige transportvaner.

MERE INFORMATION

Anna Thormann, programleder Gate 21
anna.thormann@gate21.dk
www.formelm.dk
www.gate21.dk

RESULTATER FRA FORMEL M Procentvis ændring i pendlerture*

I Formel M er antallet af ture, der foregår med bil faldet med fem procent, mens antallet af ture med cykel er steget med fire procent og antallet af ture med bus, tog eller metro er steget med to procent.

*Tallene stammer fra Formel M's undersøgelse af transportvaner, hvor i alt 12.300 medarbejdere deltog i en undersøgelse i projektets opstartsfasen, og 8.700 deltog i en opfølgende undersøgelse ved projektets slutning. Resultaterne bygger på medarbejdernes svar fra 25 arbejdspladser med 21.000 medarbejdere. Læs flere resultater på www.formelm.dk.

PENDLERNE VALGTE FRIVILLIGT BILEN FRA I FORMEL M

At køre bil er, som så meget andet, en vane. Og vi ved alle, at vaner kan være svære at bryde. Mange oplever, at bilen giver frihed og fleksibilitet. I Formel M-projektet har partnerne gennem strategisk planlægning af mobiliteten og en række grønne transporttiltag vist, at andre transportformer også kan give frihed og fleksibilitet.

TEST AF TRANSPORTFORMER ÆNDRER VANER

Formel M har spurgt medarbejderne på en række arbejdspladser om deres transportvaner både før og efter, at arbejdspladsen har gennemført flere nye, grønne transporttiltag. Efterundersøgelsen viser, at 29 procent af de medarbejdere, der har prøvet grønne transporttiltag, siger, de vil ændre deres fremtidige transportadfærd. Det understreges samtidig af, at 75 procent har været tilfredse eller meget tilfredse med de transporttiltag, de har prøvet.

SAMMEN NÅR ARBEJDSPLADSERNE LÆNGERE

Sammen med kommunen har flere virksomheder i lokale erhvervsnetværk arbejdet med grønne transporttiltag for at nedbringe trængslen lokalt og øge områdets tilgængelighed for medarbejderne. Kommunen har faciliteret netværket og understøttet erhvervsområdet med transporttiltag som: busforbedringer, bedre information om kollektiv trafik, forsøg med delebiler, samkørsel og lån af elcykler til pendling.

Læs meget mere om resultaterne og tiltagene i Formel M's evalueringsrapport, som du finder på www.formelm.dk.

Mest brugte tiltag for at fremme grønnere transport på arbejdspladsen

- 1. Synliggøre arbejdspladsens transporttiltag** – så medarbejderne kender transportmulighederne
- 2. Fleksible arbejdstider** – så medarbejderne kan køre på andre tidspunkter end, hvor trængslen er størst

- 3. Mulighed for virtuelle møder** – så medarbejderne sparer kørsel til møder ude af huset
- 4. Omlædnings- og bade faciliteter** – så medarbejderne har mulighed for et bad efter cykelturen

- 5. Mulighed for hjemmearbejdsplads** – så medarbejderne indimellem sparer transporten
- 6. Cykelkampagner - som "Vi cykler til arbejde"** – så medarbejderne kan prøve cyklen af

- 7. Bedre cykeparkering ved virksomheden eller stoppested** – giver tørre cykler
- 8. Erhvervskortordning** – så medarbejderne kan benytte offentlig transport skattefrit

9. Mulighed for at låne cykler til møder – så medarbejderne kan lade bilen blive hjemme

10. Indkøb af elcykler – så medarbejderne kan låne elcykler til møder eller prøve til hjemturen

”

Der er ikke nogen af os hver især, der kan løse de trafikale udfordringer. Vi er nødt til at gå ind i et større netværk.

Projektleder i en virksomhed

MOBILITET TIL GAVN FOR OS ALLE

At flytte pendlere til grønnere transportformer – helt eller delvist – giver god mening for samfundet. I Formel M har planlægning af mobilitet og de iværksatte transporttiltag skabt en række samfundsmæssige effekter på områder som:

- Tilgængelighed
- Sundhed
- Lokal trængsel
- Økonomi
- Klima
- Grøn vækst

MOBILITETSPLANLÆGNING ØGER TILGÆNDELIGHEDEN

Medarbejdernes mulighed for at komme til og fra arbejdspladsen betyder rigtig meget for de fleste i en hverdag, hvor der både skal købes ind, hentes børn og dyrkes fritidsaktiviteter. Hvis tilgængeligheden er god, kan medarbejderne spare tid og penge, som kan bruges til andre gøremål. Formel M har øget tilgængeligheden ved at forbedre og informere om transportformerne eller mulighederne for at lade være med at rejse fysisk.

Alle arbejdspladser i Formel M har arbejdet med at forbedre eksisterende transporttiltag og lavet nye tilbud til medarbejderne. Der er registreret mellem 500-600 tiltag i alt på virksomhederne, som fremmer cykling, kollektiv transport eller virtuelle arbejdsformer, hvilket gør det nemmere for medarbejderne at vælge alternativer til bilen. Læs mere om nogle af tiltagene på side otte.

MOBILITETSPLANLÆGNING FREMME SUNDHEDEN

Flere studier viser, at det har en positiv effekt på vores sundhed og levetid at lade bilen stå i garagen og springe på cyklen til arbejde. Et dansk studie viser, at folk, der cykler til arbejde, har fem-seks færre fraværsdage per år end inaktive personer. Samtidig kender vi alle til bilismens negative indflydelse på vores sundhed i form af luftforurening og trafikulykker. Så det giver god mening at springe på cyklen eller tage bussen.

På de 25 deltagende arbejdspladser i Formel M's efterundersøgelse har fire procent af medarbejderne skiftet bilen ud med cyklen. Ifølge et hypotetisk skøn over den maksimalt mulige sundhedseffekt vil de 25 arbejdspladser kunne reducere antallet af sygedage op mod 3.500 per år blandt 21.000 medarbejdere. Skønnet forudsætter, at det er nye cyklister, at de bliver ved med at cykle, og at de alle nu cykler mere end tre timer om ugen. Hvis forudsætningerne ikke holder, vil antallet af sparede sygedage naturligvis være væsentligt mindre.

MOBILITETSPLANLÆGNING AFHJÆLPER LOKAL TRÆNGSEL

Trængsel er en samfundsmæssig omkostning og gene for mange pendlere – både i hovedstadsområdet og lokalt i erhvervsområder i hele landet. En undersøgelse fra 2012 viser, at bilkøer årligt koster samfundet 8,5 milliarder kroner. Det betyder, at danske pendlere årligt spilder tid, der svarer til 22.000 fuldtidsjob. Undersøgelsen viser også, at trængslen i København udvikler sig langsommere end trængslen som helhed, så der er også brug for gode transportløsninger uden for hovedstadsområdet.

I Formel M er andelen af bilture i pendlingen reduceret med fem procent på de undersøgte arbejdspladser. Det svarer til 180.000 bilture, som er flyttet til kollektiv trafik og cykel. Trængslen i erhvervsområdet i Ballerup er blevet undersøgt. Her var det vanskelig at opgøre effekten af mobilitetsplanlægning, da der er langt flere virksomheder i området end de fem, der deltog i Formel M. Der blev dog registreret en mindre udfladning af trængslen i spidsbelastningsperioden. Med en fortsat indsats og flere virksomheder med fokus på fremme af grønnere transport er det målet at opnå mindre trængsel.

MOBILITETSPLANLÆGNING ER GOD ØKONOMI

Ofte vil der være økonomiske besparelser ved at optimere transporten eller skifte til grønnere transportformer både for den enkelte medarbejder og for arbejdspladsen. Formel M har set på de økonomiske besparelser for enkelte transporttiltag. Her er udvalgt et par resultater.

Flere arbejdspladser har sendt medarbejdere på Kør Grønt kurser. Her får bilisten grønne råd og værktøjer til at forbedre brændstoføkonomien. Formel M's beregninger viser, at det vil give økonomisk overskud for arbejdspladsen at sende medarbejdere med mere end 2.980 kilometers arbejdsrelateret kørsel om året på kursus.

Samtidig har det en positiv effekt på medarbejderens private brændstoføkonomi.

Ballerup Kommune, Movia og flere virksomheder har sammen arbejdet på at gøre bussen til et lokalt erhvervsområde mere attraktiv. Det er blandt andet gjort gennem flere afgang, bedre information om busafgange og bedre tidsmæssig forbindelse til S-tog. Indsatsen har øget passagertallet med 7,6 procent i hele erhvervsområdet fra 2011 til 2013. Kommunen har sparet 200.000 kroner årligt på baggrund af stigningen i antallet af passagerer. Investeringen tjener sig hjem på 2,5 år.

De fleste Mobility Management-indsatser er nemme at måle på – og giver konkrete resultater i forhold til vores indsats om CO₂-reduktion.

Birgitte Kofoed, fhv. CSR-chef Tryg

MOBILITETSPLANLÆGNING REDUCERER KLIMAPÅVIRKNINGEN

Transporten er en af de største kilder til CO₂-udledning. Både i EU og i Danmark er der opstillet ambitiøse mål for at reducere klimapåvirkningen fra transporten. Ændringer i pendlingsmønstre og den enkeltes transportadfærd kan give vigtige bidrag til at nå klimamålene.

I Formel M har ændringen i medarbejdernes transportadfærd – både ved pendling og i arbejdstiden – resulteret i gennemsnitlige CO₂-besparelser på 6,6 procent per medarbejder. I alt har de 25 arbejdspladser i undersøgelsen sparet 1.660 tons CO₂ per år, hvilket svarer til udledningen fra 664.000 liter benzin.

CO₂-TOPSCORERNE

De 11 arbejdspladser, som har opnået de største forbedringer i transportvalget, har i gennemsnit sparet 14 procent CO₂. Denne gruppe af arbejdspladser:

- Har i gennemsnit 1.300 medarbejdere
- Har cirka 25 transporttiltag per arbejdsplads
- Har i gennemsnit pendlingsafstande på 41 km per medarbejder
- Havde i forvejen en høj CO₂-udledning per medarbejder

MOBILITETSPLANLÆGNING GIVER GRØN VÆKST

Mobilitetsplanlægningens fokus på at ændre vaner mod en grønnere transport skaber grobund for en efterspørgsel på nye, grønne transportprodukter. For blot at nævne nogle få områder i positiv udvikling, er der i de seneste år sket en stigning i brugen af elcykler, flere delebilsordninger dukker op, samkørselsportaler oplever stigende efterspørgsel, ligesom mobile cykelværksteder, der besøger arbejdspladser, er nye spillere på markedet.

I Formel M har der været fokus på at afprøve nye produkter og services. Formel M har afholdt produktmarkedsdage for kommunerne og for virksomheder i lokale erhvervsnetværk med temaer som eksempelvis samkørsel og elbiler, cykler og cykelservices, flådestyring, videomøder og skattefrit Erhvervskort til kollektiv transport. På produkt-dagene har medarbejderne på arbejdspladserne set og afprøvet produkter fra de fremmødte transport udbydere. Det har skabt god dialog til gavn for både medarbejderne og producenterne af grønne transportløsninger.

Læs meget mere om resultaterne i Formel M's evalueringsrapport, som du finder på www.formelm.dk.

KOM GODT I GANG MED AT PLANLÆGGE MOBILITETEN

FORANDRINGEN I KOMMUNEN

- Lav en analyse af medarbejdernes pendling, kommunens kørsel og vognpark.
- Lav retningslinjer for kørsel i arbejdstiden.
- Synliggør og kommunikér viften af transportmuligheder til medarbejderne.
- Brug testperioder for nye mobilitetstiltag.
- Vær bevidst om, at det tager tid at ændre transportvaner.
- Etablér en projektgruppe fra start, der kan hjælpe dig på vej.

MEDSPILLERE I KOMMUNEN

- Etablér et netværk for virksomheder med fokus på mobilitetsplanlægning.
- Brug erfaringer fra andre danske og udenlandske mobilitetsnetværk.
- Indgå i samarbejder på tværs af kommunegrænser, da trafikken kører på tværs af grænserne.
- Skab alliancer med andre afdelinger i kommunen, med virksomheder og lokale organisationer.

GRØN MOBILITET I FREMTIDEN

- Planlæg for 'mobilsten' – både generelt i kommunen, i byfornyelsesområder, og når der planlægges nye områder. Det giver grønnere og sundere transportvaner.
- Lav en mobilitetsplan for kommunen og skab sammenhæng mellem cykelstrategier, klimastrategi, erhvervsstrategier, trafikikkerhed og citylogistik.

Find mere inspiration til at komme i gang med mobilitetsplanlægning på side 18 og 19.

MATERIALER UDVIKLET I FORMEL M

Følgende produkter kan downloades på Formel M's hjemmeside: www.formelm.dk

MOBILITETSPLANLÆGNING PÅ OFFENTLIGE OG PRIVATE ARBEJDSPLADSER

- Guide til grønnere transport på offentlige arbejdspladser
- Smart transport i arbejdstiden – tips og anbefalinger til grøn, sund og effektiv transport (Folder)
- Guide til mobilitetsplanlægning i erhvervsnetværk
- Mobility Management for virksomheder – Guide og gode eksempler til grøn og sund transport (Folder)

MOBILITETSPLANLÆGNING I KOMMUNALE PLANER FOR BY- OG ERHVERVSUDVIKLINGSOMRÅDER

- Guide til bæredygtige mobilitetsplaner i Danmark
- Guide til mobilitetsplanlægning i den kommunale planproces
- VEMA - Vurdering af effekten af mobilitetsplaner (excel-redskab)

TVÆRGÅENDE VÆRKTØJER

- Eksempel på transportvaneundersøgelse
- Skema til kortlægning af virksomheders rammevilkår for transport

KOMMUNIKATIONSREDSKABER

- Materiale fra mobilist-kampagnen "Skift Gear – Brug tiden bedst"
- Dialogkort til workshop om bæredygtig transport
- Grafiske ikoner, der illustrerer arbejdspladsens mobilitetstiltag
- "Spillet om byen" – et spil om dilemmaer og udfordringer inden for fremtidens transportplanlægning.

Udgiver Formel M og Gate 21
Redaktion Folderen er udarbejdet af Anja Puggaard, Emma Liisberg, Anna Thormann og Lene Carlsen.
Udgivet August 2014
Oplag 1.000 stk
Fotos Forside: Mikkel Østergaard, side 2: iStock, side 3: GoMore, side 5: iStock, side 6: Shutterstock, side 9: e-Wheels, side 10: Gate 21, side 11: Mikkel Østergaard, side 12: Søren Osgood, side 13: Colourbox, side 15: Gate 21, side 17: Ballerup Kommune, side 18: Colourbox, bagside: Søren Osgood.
Layout Cool Gray A/S

Folderen er udarbejdet af:

PORTEN TIL GRØN VÆKST

Formel M er støttet af:

